

Montertexter till del 2 av Kimono - från Kyoto till catwalk

KIMONO I VÄRLDEN

KIMONO – FRÅN KYOTO TILL CATWALK

Innehållstexter och föremål del 2 Kimono i världen

KIMONO I VÄRLDEN

Under större delen av Edoperioden (1615–1868) drev Japan en isoleringspolitik som kraftigt begränsade kontakten med andra länder. Trots detta var Japan en del av ett dynamiskt och globalt kulturellt utbyte. Det nederländska Ostindiska kompaniet hade tillåtelse att handla i landet. De förde tyger till Japan och tog med sig kimonor tillbaka till Europa. Denna handel hade stor påverkan på modet. I slutet av 1800-talet öppnades Japan för världen. Textilindustrin moderniserades snabbt, vilket gjorde moderiktiga kläder tillgängliga för fler människor än någonsin tidigare. Samtidigt ökade handeln dramatiskt. Från New York till Nya Zeeland blev kimono en trend. Japanerna svarade genom att tillverka plagg speciellt framtagna för export. I början av 1900-talet började europeiska formgivare influeras enormt av kimonons raka linjer och draperade form. Kimonomodet överskred gränser, både geografiskt och mellan det välkända och det främmande.

Mode för utlänningar

Utländska tyger som förts till Japan av nederländarna användes för att tillverka kimonor och tillbehör. Färgstarka, mönstrade bomullstyger från Syd- och Sydostasien var särskilt eftertraktade. Dessa tyger var kända som sarasa. Japanska textilhantverkare utvecklade lokala versioner, så kallade wa-sarasa, för att tillfredsställa den växande marknaden. Nederländska handlare fick kimonor av shōgun (härskare) och äldre daimyō (länsherrar). När det blev tydligt hur populär kimono var i Europa beställde de versioner med något anpassade ärmar och tjock vadding. Japanerna kunde inte leverera tillräckligt många av dessa färgglada och bekväma sidenrockar så nederländarna började beställa dem i bomull från sydöstra Indien. De tillverkades också i Europa av importerat eller lokalt producerat silke. Dessa ”nattrocker” bars till vardags i hemmet, men inte i sängen. Deras inflytande lever vidare i den moderna morgonrocken.

Skiftande stilar

På 1850-talet tvingades Japan öppna sina hamnar för främmande makter. Shōgun förlorade sin makt till kejsaren, som flyttade sin huvudstad från Kyoto till Edo. Staden döptes om till Tokyo. Under Meiji-perioden (1868–1912) var klädstilar politiskt betydelsefulla. Medlemmar av eliten började klä sig västerländskt för att ge uttryck för Japans modernitet och jämställdhet. Män fortsatte att bära kostymer. Kvinnor, som ansågs vara väktare av landets unika kulturarv, återgick mestadels till kimono. Textilteknik som introducerades från Europa gjorde produktionen snabbare och sänkte kostnaderna. Syntetiska färgämnen utökade färgpaletten. Den storskaliga exporten av siden och andra typer av hantverk var avgörande för den japanska ekonomin. I väst utlöste detta en trend för allt som var japanskt. Det blev modernt att bära kimono. Plagget genomsyrades av den upplevda nymodigheten och exotismen i det japanska.

Modernt mode

Trenden att bära kimono nådde en höjdpunkt under tidigt 1900-tal. Detta berodde på samspelet mellan japanska tillverkare, utländska återförsäljare och modemedvetna konsumenter. Kimono utövade även ett starkt inflytande på europeiskt mode. Designers övergav alltmer korsetter och strikta strukturer i plaggen. De övergick istället till mindre figursydda stilar, med lager av tyg som draperade kroppen. De nya klädstilarna blev även populära i Japan, men de flesta kvinnor fortsatte att bära kimono. Plaggets snitt förändrades inte, men de blev nu påtagligt moderna i sin formgivning. Varuhus såsom Mitsukoshi, som utvecklades från Edoperiodens kimonobutik Echigoya, förde fram de nya kimonostilarna. För första gången kunde kvinnor köpa färdigsydda och moderiktigt mönstrade sidenkimonor till ett överkomligt pris.

KIMONO I VÄRLDEN

YTTERKIMONO FÖR EN KVINNA (UCHIKAKE)

Det här är den enda kända kimonon från Edo-perioden som är tillverkad av europeiskt sidetyg. Tyget vävdes i Frankrike under 1750- eller 1760-talet för att användas till herrkostymer. Istället togs det till Japan, förmodligen som en diplomatisk gåva. Kimonon tros ha burits av hustrun till den Nabeshima *daimyō* (länsherre) som styrde Saga-området. Regionen hade starka handelsförbindelser med Nederländerna.

Japan, 1750–1850

Tyg: Lyon, Frankrike, 1750–1770

Sidenbrokad Donerad av Yoshida Kōjirō V&A, FE.200-2018

UNDERKIMONO FÖR EN MAN (JUBAN)

Detta bomullstyg med tryck producerades i Storbritannien eller Frankrike som ett tunt möbeltyg. De verklighetstroga blommorna och den klargula grunden sågs förmodligen som spännande och exotiska i Japan. Som så ofta med importerat tyg användes det till ett underplagg för en man. Från mitten av 1820-talet började nederländarna att ta mer europeiska bomullstyger till Japan.

Japan, 1830–1860

Tyg: Storbritannien eller Frankrike, 1830–1860

Bomullstyg med tryck

The Khalili Collection of Japanese Art

UNDERKIMONO FÖR EN MAN (JUBAN)

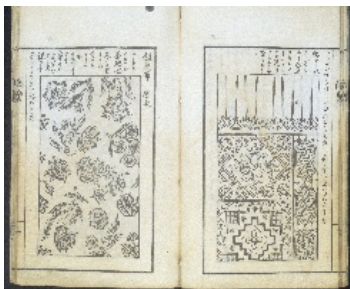
Denna underkimono, som var mycket värdefull men dold, utgjorde ett uppseendeväckande inslag i en annars måttfull ensemble. Tyget i den nedre delen av plagget samt i överlappningen, kragen och ärmavsluten tillverkades i Indien för att säljas i Thailand. Men istället togs det till Japan av nederländska handelsmän. Sociala normer och rådande lagar mot lyxkonsumtion hindrade japanska män från att bära sådana tyger synligt.

Japan, 1800–1850

Tyg nertill: Koromandelkusten, Indien, 1800–1850 Bomull, handmålat, betmedels- och reservafärgning Tyg upptil: Japan, 1800–1850

Tuskaftat sidentyg, bomullstyg

The Khalili Collection of Japanese Art

SARASA-HANDBOK

Hōrai Sanjin Kikyō och Kusumi Magozaemon (aktiva 1750–1800)

Redan på 1630-talet tillverkade japanska textilhantverkare lokala versioner av indiska tyger. *The Sarasa Handbook*, ursprungligen publicerad 1778, var den första tekniska handboken för produktion av sådant tyg. Den innehöll illustrationer av mönster och förslag på färger.

Edo (Tokyo), denna utvidgade upplaga 1781

Träsnittsbok

Donerad av fröknarna Alexander

V&A, E.6924-1916

SÄNGÖVERKAST (YOGI)

Denna tjockt vadderade, överdimensionerade kimono är faktiskt ett sängöverkast som användes mer som ett täcke än ett plagg. Tyget kallas wa-sarasa och är inspirerat av indiska textilier. Japanska textilhantverkare använde sig av lokala tekniker såsom schablonmönstring för att tillverka tyget. Det storafamiljevapnet tyder på att överkastet har skapats för att ingå i en brudkista.

Troligtvis Sakai, 1800–1900
Bomull, schablonmönstring
V&A, FE.155-1983

NATTSKJORTA

T-formen som kännetecknade de japanska plaggen som importerades till Europa var relativt lätt för lokala skräddare att anpassa. Denna nattsärk tillverkades i England av ett sidentyg vävt i Spitalfields i London. Det hände att kvinnor bar denna typ av plagg men oftast bars de, som i detta fall, av män.

England, 1760–1770
Sidenbrokad T.137-1911

NATTROCK

Det här är den enda nattrocken av sitt slag tillverkad i Japan, som vi vet har bevarats i Storbritannien. Den tillhörde förmodligen Sir James Dalrymple som sannolikt hade förvärvat den i Nederländerna. Vapensköldarna är en imitation av de som används på formella japanska kimonor och är ett unikt inslag. Det är frestande att tro att detta är "sidenkimonon med familjevapensymboler" som enligt japanska register lastades på ett nederländskt fartyg 1711.

Japan, 1700–1720

Tuskaftat sidentyg,

pastareservagefärgning med schablon (katazome)

National Trust for Scotland, Newhailes

RÖKROCK OCH BYXOR

S. SHOBEY SILK STORE (GRUNDAD 1859)

Den japanska sidenhandlaren Shiino Shobei grundade världens första globala modemärke. Han öppnade en butik i Yokohama 1859, samma år som denna hamnstad öppnade för reglerad utländsk handel. Under namnet S. Shobey exporterade han sidenkläder och accessoarer till Europa och Amerika. Jackan och byxan är sydda i europeisk stil men sidentyget, de färgglada broderierna och de flätade snörena är tydligtjapanska.

Japan: 1865-1875

Tuskaftat siden, broderi med silkestråd, flätade sidensnören (kumihimo)

V&A, FE.259-2020

KIMONO FÖR EN KVINNA (KOSODE)

V&A köpte denna kimono 1891 från Liberty & Co. Denna Londonbutik specialiserade sig på varor från Asien och var i hög grad med och bidrog till kimonomodet. För de flesta anspelade plagget på lyx och ett avståndstagande till gällande normer. Kimonon kunde också ge en vink om den förmodade erotiken i öst. För dem som förespråkade klädreformer inspirerade plagget till en klädstil fri från begränsande korsetter.

Troligtvis Kyoto, 1850–1890 Sidensatindamast (rinzu), pastareservagefärgning på frihand (yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar V&A, 874-1891

”Man kan inte beundra japanerna nog för den lyckliga instinkt med vilken de har förstått klädernas roll, utsmyckning, form, i luften, i ljuset, i livet.”

Louis Gonse, *L'Art japonais*, 1883

SOMMARKIMONO FÖR EN KVINNA (HITOE)

Detta är kimonon som bärs av Elizabeth Smith i porträttet till vänster. Liksom många japanska plagg som var tillgängliga i Storbritannien på 1860- och 1870-talet var den ursprungligen avsedd för en högt uppsatt kvinna i den militära eliten. Slutet på samurajernas styre medförde att sådana formella kläder inte längre användes i Japan. Det medförde att kimonohandlare hade överskottslager, som delvis såldes till ivriga utländska köpare.

Troligtvis Kyoto, 1800–1850

Sidencrêpe (chirimen), bemålad med tusch (kaki-e), schablonimitation av shibori (surihitta), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar Privat samling

ELLEN TERRY

Samuel Alex Walker (1841–1922)

Den berömda brittiska skådespelerskan Ellen Terry bar kimono som ett tecken på sin konstnärliga och okonventionella livsstil. Hon och hennes partner, designern E.W. Godwin, var stora beundrare av japansk konst. Skådespelarkollegan Johnston Forbes- Robertson beskrev sitt första möte med Terry i deras hem såhär:

”In flöt en uppenbarelse av skönhet! I en blå kimono och med det underbara gyllene håret tycktes hon smälta in i omgivningen och framstod nästan som onåbar”.

London, omkring 1874 Sepia-fotografi på papper Guy Little, testamentsgåva, V&A, S.133:418-2007

VAS

Det täta blommönstret på denna stora vas liknar både vävda och broderade textilier från Meiji-perioden (1868–1912). Mellan 1880 och 1910 nådde den japanska cloisonné- emaljeringen en hög teknisk finess. Produkterna blev en av Japans mest framgångsrika exportvaror och var även mycket beundrade på hemmaplan.

Nagoya, 1890–1900

Koppar med cloisonné-emalj

The Khalili Collection of Japanese Art

YTTERKIMONO FÖR EN KVINNA (UCHIKAKE)

Shōguns fall 1868, innebar slutet på den stränga lagstiftningen mot lyxkonsumtion. Kvinnor kunde nu klä sig som de önskade och hade råd med. Den unga kvinna som bar den här ytterkimonon valde rikligt vävd siden, som tidigare endast använts för bältet (*obi*). Plagget har ett mönster på den inre fällen, vilket är typiskt för Meijiperioden.

Troligtvis Kyoto, 1870–1900

Sidenbrokad (nishiki), foder av mönstervävd sidenkypert (mon- aya) och sidencrêpe (chirimen) med broderi i guldinslagna silkestrådar

Donerad av T.B. Clarke-Thornhill

V&A, T.78-1927

YTTERKIMONO FÖR EN UNG KVINNA (UCHIKAKE)

Det kan verka konstigt att välja ett motiv med hökar, som tidigare ansetts maskulint, på en kimono för en ung kvinna. Men det kom att bli ett ganska vanligt mönsterval under Meijiperioden. De vildsinta fåglarna broderade på den övre delen av plagget står i kontrast till det skira och invecklat färgade mönstret på den nedre delen. Här sitter fåglarna på remsor av böljande tyg omgivna av körsbärsblommor.

Troligtvis Kyoto, 1880–1900

Tuskaftat sidentyg, pastareservagefärgning på frihand (yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

The Khalili Collection of Japanese Art

RÖKELSEHÅLLARE I FORM AV EN HÖK

Sano Takachika (aktiv 1890–1915)

Under Meiji-perioden avskaffades samurajklassen och Shintō blev statsreligion. Smeder som tidigare hade tillverkat svärdbeslag till samurajerna och ceremoniella föremål till buddhistiska tempel fick nu ta fram produkter för andra marknader. De anpassade sina färdigheter till att göra dekorativa föremål, ofta i mycket naturalistiska och skulpturala former. Som den här höken, vilken även fungerar som rökelsehållare.

Japan, 1890–1895

Silver, shakudō (koppars och guldlegering), guld, brons, trä, förgyllning, lack med hiramaki-e och togidashi maki-e, silkesnöre

The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO (KOSODE)

Den djupa purpurfärgen i denna kimono togs fram med ett syntetiskt färgämne. Introduktionen av sådana färgämnen hade stor inverkan på textilproduktionen i Japan. De kallades "framstegens färger". Runt fällen syns ett skift landskap. Skuggningstekniken som använts för att sammanfoga den nedre bilden med det lila ovanför kallas *akebono bokashi*. Det betyder ungefär "övergång i gryning" och anspelar på solen som stiger upp på en mörk himmel.

Troligtvis Kyoto, 1880–1900

Bruten sidenkypert (kawari-aya), pastareservagefärgning på frihand (yūzen), handmålade med tusch (kaki-e), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

The Khalili Collection of Japanese Art

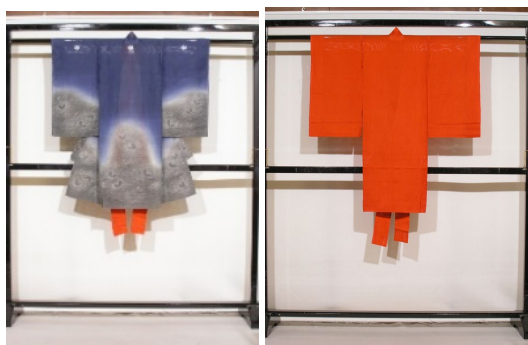

KIMONOUPPSÄTTNING FÖR EN KVINNA (KASANE)

I slutet av 1800-talet blev det modernt att matcha den yttre och den inre kimonon. Det djärva, färgstarka mönstret på innerkimonon syntes inte när den bars. Det skapar en dramatisk kontrast till den detaljerade skildringen av teplockare på båda plaggens nederkant. Mönstret fortsätter på fodret som kunde skymtas när kvinnan promenerade fram.

Troligtvis Kyoto, 1880–1900

Sidencrêpe (chirimen), pastareservagefärgning på frihand (yūzen), handmålad med tusch (kaki-e), broderi i silke och guldinslagna silkeatrådar: tuskaftat sidentyg , blockklämma Mönstring med block (itajime shibori) V&A, FE.18-2014

KIMONO OCH UNDERKIMONO FÖR EN FLICKBEBIS

Denna kimono-ensemble bars av en månadsgammal flicka vid hennes första besök i ett Shintōtempel. Plagget är mycket sofistikerat för ett barn. Tyget är en typ av gasväv och den röda innerkimonon skimrar undertill för att förstärka känslan av tidig gryning som skapas av skuggningen. Sömmarna på mitten av ryggpartiet ansågs skydda barnet från onda andar.

Förmodligen Kyoto, 1880–1900

Kimono: siden, slingerbindning (ro), pastareservagefärgning på frihand (yūzen), broderi i guldinslagna silkestrådar Underkimono: gasvävt siden, slingerbindning (ro)

The Khalili Collection of Japanese Art

UNDERKIMONO FÖR EN MAN (JUBAN)

De patriotiska scenerna på den här mannens underkimono hyllar Meijiperiodens framgångar: Iwakuras diplomatiska resa till Amerika och Europa, öppningen av Shimbashi-stationen som var slutstationen för Japans första järnväg, årsdagen för flytten av den kejserliga huvudstaden till Tokyo, och öppnandet av Ryojun- hamnen efter slaget vid Port Arthur. Texten liknar en dagbokspost som beskriver olika händelser.

Japan, omkring 1905

Tuskaftat sidentyg, schablonmönstring på tygets yta (katayūzen)

The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EXPORT

Denna kimono tillverkades i Japan specifikt för export. Tillägget av en triangulär tygbit på baksidan gör att den faller som en kjol. Istället för en *obi* är den säkrad i midjan med ett matchande skärp. Det djärva broderiet visar fåglar och blommor som växer upp från fällarna och faller i en kaskad från axlarna. Blåregn var ett mycket populärt motiv i början av 1900-talet.

Troligtvis Kyoto, 1905–1915

Sidensatin (shusu), broderi med silkestrådar V&A, FE.46-2018

Satin silk (shusu), embroidery in silk threads

V&A, FE.46- 2018

KIMONO FÖR EN UNG KVINNA (FURISODE)

Den här extravaganta kimonon är ett tydligt exempel på det tidiga 1900-talets dramatiska och färgstarka mönsterdesign. Mönstret förmedlar en känsla av omedelbarhet, eftersom landskapet nästan tycks bryta sig ut från tygets gränser. Det skapades med *kata-yūzen*-tekniken, där kemiska färgämnen blandades med rispasta och applicerades genom ett antal schabloner.

Troligtvis Kyoto, 1905–1920

Sidencrêpe (chirimen), pastareservagefärgning på frihand och med schablon (yūzen och kata-yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar och applicerad guld och silver (surihaku) The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN UNG KVINNA (FURISODE)

Denna kimono bars av Shimojima Sachiko på hennes bröllop i februari 1934. Vid denna tidpunkt hade brudgummar i allmänhet anammat västerländska klädesplagg. Brudar fortsatte bära kimono som ett tecken på kvinnors mer traditionella roll i det japanska samhället. Sachiko var av samurajhärkomst medan hennes man Saburo kom från en rik handelsfamilj. En förening mellan dem skulle ha varit otänkbar under Edo-perioden.

Tokyo, 1933–1904

Sidencrêpe (chirimen), pastareservagefärgning på frihand och med schablon (yūzen och kata-yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

Donerad av Kōji Shimojima

V&A, FE.138-2002

NATTLINNE

De långa, flytande formerna och enkla, raka linjerna i kimonon var lätta att överföra till västerländska lediga vardagsplagg. Detta exempel tillhörde Emilie Grigsby, vars förnamn är broderat på plaggets framsida. Hon var ett societetslejon, berömd både för sin skönhet och för sin nymodiga stil.

Frankrike, omkring 1925

Tuskaftad siden, georgettesiden, chiffongsiden, broderi i silkestrådar

V&A, T.179-1967

MANTEL

Paul Poiret (1879–1944)

Paul Poiret banade väg för en radikal syn på sömnadskonst. Det handlade mer om att drapera kroppen med tyg, till skillnad från de tidigare strikt skräddarsydda plaggen. Poiret inspirerades av kimonon, vilket syns i denna mantel. Den är sydd av två rektangulära stycken som hänger från axlarna och sammanfogas i sidan. Plagget tillhörde societetskvinnan Emilie Grigsby som var vän med Poiret.

Paris, omkring 1913 Ylle

V&A, T.165-1967

KAPPA

Mariano Fortuny (1871–1949)

Fortunys kappa i kimonostil är sydd med enbart raka sömmar och är rektangulär i modellen. Den förlitar sig på att bärarens axlar ska skapa ett elegant fall. Designerns utmärkande kreaturer bars av nytänkande kvinnor över hela världen. Just det här plagget tillhörde dock en personlig vän till Fortuny, den berömda italienska skådespelerskan Eleonora Duse.

Venedig, omkring 1920 Silkeksammet, schablonmönster V&A, T.732-1972

KLÄNNINGEN ”DELPHOS”

Mariano Fortuny (1871–1949)

Venedig, omkring 1920

Silkessammet kantad med keramiska pärlor, Gåva från Elizabeth Sarachi Milburn

V&A, T.149-2004

KLÄNNING OCH UNDERKLÄNNING

Lucile (1863–1935)

Denna avslappnade ensemble var tänkt att användas när gäster kom på besök. I det kimono-inspirerade snittet med breda ärmar och lång krage skapas den eleganta draperingen av fallet från bärarens axlar. Dräkten är designad av Lady Lucy Duff-Gordon, som blev internationellt känd under artistnamnet Lucile. Värt att nämna om Lucile är att hon överlevde skeppet *Titanics* förlisning 1912, klädd i violett sidenkimono och ekorrpäls.

Frankrike, 1920–1930 Silkessammet, sidenchiffong, lamé

V&A, T.1-2010

KIMONO FÖR EXPORT

I sin garderob fylld av banbrytande europeiskt mode hade den rika, amerikanska societetskvinnan Emilie Grigsby även denna kimono. Den tillverkades i Japan för export, i en stil som tilltalade utländska kunder. Genom det storskaliga broderiet och den persikofärgade satinbotten särskilde den sig från kimonor som tillverkades för den inhemska marknaden.

Troligtvis Kyoto, 1905–1915

Sidensatin (shusu), broderi med silkestrådar , V&A, T. 178-1967

”I en tid då inte mindre än hälften av alla modeplagg utmärks av ”kimonoskärning”, då kimono har blivit en vanlig synonym för morgonrock, då de stora parisiska modehusen ständigt använder japanska broderier och då vi under en gångens säsong såg ett tydligt försök att föra in obi-bältet i vårt mode, så är det överflödigt att understryka hur stor den japanska påverkan på västerländskt mode är.”

Vogue, amerikanska utgåvan, oktober 1924

KIMONO FÖR EN KVINNA (HOMONGI)

Denna kimono är en *hōmongi* (bokstavligen “besöksplagg”), ett halvformellt plagg som överlappade det tidigare klädglappet mellan det vardagliga och det högtidliga. Den är dekorerad med vyer över Matsushima, Miyajima och Amanohashidate, Japans mest berömda sevärdheter. Dessa är avbildade främst runt den främre fällen. På baksidan skymtar rådjur och tallar, under en vidd av blågrönt siden vävt med snirklande pioner.

Troligtvis Kyoto, 1910–1925

Mönstrad sidencrêpe (mon-chirimen), pastareservagefärgning på frihand och med schablon (yūzen och kata-yūzen), applicerat guld (surihaku) The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Detta är en informell kimono, men en mycket sofistikerad sådan. Sayagata-mönstret (“key-fret”) går huvudsakligen i grönt och svart, men genom sektioner i rött och vitt kombineras det skickligt med ett mönster av pilfjädrar. Tunna, svarta vertikala ränder gör att den kraftfulla designen framstår som mer diskret. Den skapades genom schablonmönstring av varptrådarna. Tyget vävdes sedan på ett lika skickligt sätt för att skapa en glänsande men strukturerad yta.

Japan, 1925–1935

Mönstrad sidencrêpe (mon-chirimen), schablonmönstring av varptrådar (hogushi-gasuri) Styld med vintage obi och tillbehör The Khalili Collection of Japanese Art

SKOR (GETA)

Dessa *geta* har pälskantade tåhättor för extra värme och skydd under en vinterdag. De höga "tänderna" höjde upp bäraren ovanför våt eller snötäckt mark. Den kvinna som hade råd med sådana skor var förmodligen ganska välbärgad.

Sidorna är mönstrade med tranor och tallar i rött och guld.

Japan, 1920–1930

Trä med röd- och guldlack,

vävt risstrå, kaninpäls, silkessammet, metall V&A, FE.11- 2015

"Du är fin i den där kimonon," sa jag efter en paus. "Vem gjorde den åt dig?"

"Det var mor."

"Vad sa hon om mig?"

"Att jag gjort ett bra val av material?"

"Ja, hon sa att det inte var dåligt, men det är alldeles för modernt och elegant."

"Sa din mor det?"

"Ja. Hon förstår ingenting." Med blicken i fjärran tillade hon:

"Alla säger att jag har förändrats." "Förändrats på vilket sätt?" "De säger att jag har blivit fruktansvärt modern."

SPEGELRUMMET

KIMONOJACKA FÖR EN MAN (HAORI)

Även om de flesta japanska män använde västerländska kläder på 1900-talet, så fortsatte en del att bära kimono. Diskreta färger och subtila mönster var norm, men återhållsamma utsidor kunde dölja överraskande insidor. Modet att använda livliga mönster på underkläder eller foder har sina historiska rötter i Edoperioden.

Fodret på denna *haori* täcks av en LP-skiva från skivbolaget Nipponphone.

Japan, 1920–1930

Tuskaftat sidentyg med selektivt förfärgat garn (kasuri)

Jackfoder: mönstervävt sidentyg

V&A, FE.28-2016

UNDERKIMONO FÖR EN MAN (JUBAN)

Bilar, tåg, yachter, fyrar, livbojar, hinkar och spadar pryder den här mannens underkimono. Motiven speglar nya möjligheter till fritid, resor och semester vid havet.

Japan, 1925–1940

Tryckt ylletyg V&A, FE.29-2014

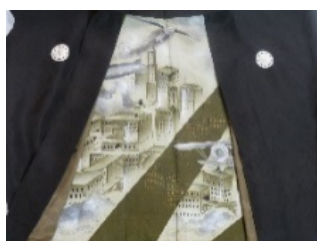

KIMONO FÖR EN UNG POJKE

Den här pojkens kimono firar minnet av den första flygresan från Japan till Europa. *Kamikaze-gō* flög från Tokyo till London och landade på flygplatsen Croydon den 9 april 1937. Kimonon är dekorerad med bilder av berget Fuji, Tower Bridge i London, flygplanet och färdvägen.

Japan, omkring 1937

Tryckt ylletyg V&A, FE.2-2005

KIMONOJACKA FÖR EN MAN (HAORI)

Flygplan och skyskrapor var symboler för Japans framsteg och modernitet. De var därför populära motiv för fodret i mäns kimonojackor. Sådan design kallas *omoshirogara*, som ungefär kan översättas ”nymodiga mönster”.

Japan, 1920–194, Tuskaftat sidentyg , Jackfoder: tryck och handbemålad med tusch och färger (kaki-e) V&A, FE.29-2016

KIMONO FÖR EN POJKBEBIS

Ett barns första besök till ett Shintō-tempel, omkring trettio dagar efter födseln var en viktig övergångsrit. Pojkbebisar skulle kläs i kimonor med motiv som symboliserade prestation och styrka. På 1930-talet ersattes traditionella samurajbilder med samtida militära sådana. Att linda in det lilla barnet i bilden av ett stridsskepp symboliserade förhoppningar om både hans och nationens framtid.

Japan, 1932–1945

Tuskaftat siden, handbemålad i tusch och färger (kaki-e), schablonmönstring (kata-yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

V&A, FE.45-2014

UNDERKIMONO FÖR EN UNG MAN (JUBAN)

I samband med att Japan invaderade Manchuriet och Kina på 1930-talet, fick en del kimonomönster för män en mer nationalistisk prägel. Bilar och tåg ersattes med stridsvagnar, och flygplan och yachter byttes till militärflygplan och stridsfartyg. Att detta bildspråk begränsades till underkimonor och jackfoder var inte för att det saknades patriotisk glöd. Det var i flera avseenden ett sätt att införliva de nationella målen på ett personligt plan.

Japan, 1932–1945

Tryckt ylletyg

The Khalili Collection of Japanese Art

SKÄRP (OBI)

På denna *obi* syns flygplan som flyger över Kina. Kinesiska muren syns tydligt, liksom namnen på olika städer. Det är en referens till den japanska militära erövringen av det östasiatiska fastlandet. Vanligtvis var det män som bar propagandatextilier, men denna *obi* avslöjar att även kvinnor kunde anamma den nationalistiska andan genom sina kläder.

Japan, 1932–1905

Tuskaftat sidentyg, schablonmönstring (kata-yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

V&A, FE.46-2014

KIMONO FÖR EN UNG KVINNA (FURISODE)

Denna iögonfallande kimono måste ha burits av en mycket elegant ung kvinna. Tyget är schablonmönstrat men utformat för att se ut som om det har vävts med selektivt förfärgat garn (kasuri).

Japan, 1920–1940

Sidencrêpe (chirimen), schablonmönstring (kata-yuzen)

The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Möjligen Isesaki, 1930–1940

Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (heiyō-gasuri), donerad av Annie M. Van Assche V&A, FE.32-2014

KIMONO FÖR EN KVINNA

Möjligen Isesaki, 1930–1940 Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (heiyō-gasuri) V&A, FE.28-2014

KIMONO FÖR EN KVINNA

**Möjligen Isesaki, 1910–1930
Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av inslagstrådar (yokoso- gasuri) V&A, FE.25-2014**

KIMONOJACKA FÖR EN KVINNA (HAORI)

Denna kimonojacka (*haori*) avbildar Heian-templet i Kyoto. Den komplexa bilden skapas genom att schablonmönstra både varp- och inslagstrådar, vilket avslöjar skickligheten hos färgaren och vävaren. Fram till Meiji-perioden bars haori av män. På 1920-talet hade detta ändrats och färgstarka versioner fanns i de flesta kvinnors garderober.

**Möjligtvis Isesaki, 1920–1940
Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (heiyō-gasuri), The Khalili Collection of Japanese Art**

KIMONOJACKA FÖR EN KVINNA (HAORI)

Möjligtvis Isesaki, 1920–1940

Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av inslagstrådar (yokosō-gasuri) The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Möjligtvis Isesaki, 1915–1930

Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen) Schablonmönstring av varp- och väfttrådar (heiyō-gasuri) The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Ros- och gallermönstret på denna kimono påminner om design av Charles Rennie Mackintosh och konstnärerna från Glasgow-skolan. Internationella stilar såsom Jugend och Art déco hade ett stort inflytande på japansk konst och design under sin samtid.

Möjligtvis Isesaki, 1915–1930

Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av varptrådar (hogushi-gasuri) The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Möjligtvis Iseaki, 1910–1930

Maskinspunnet tuskaftat råsidetyg (meisen), schablonmönstring av varptrådar (hogushi-gasuri)

Donerad av Moe Co. Ltd

V&A, FE.144-2002

KIMONO FÖR EN KVINNA

Ett urbant tema pryder denna kimono som har en skyskrapa som huvudmotiv. Byggnadens enkla silhuett ger associationer till Empire State Building i New York. De ljusa strimmorna kring skyskrapan och de fina linjerna inuti de stora prickarna för tankarna till skimrande stadsljus på natten.

Möjligtvis Iseaki, 1930–1940

Maskinspunnet tuskaftat råsidetyg (meisen), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (heiyō-gasuri)

The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

I viss mönsterformgivning på 1930-talet ersattes alla typer av illustration med en visuell känsla av ren rörelse och lysande energi. Här tycks de färgglada linjerna vara målade direkt på tyget i ett infall av spontan kreativitet. Faktum är att mönstret var noggrant utarbetat och trådarna färgades innan tyget vävdes. Kvinnan som bar denna bländande kimono måste ha gjort ett stort intryck.

Möjligtvis Isesaki, 1930–1940

Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (heiyō-gasuri)

The Khalili Collection of Japanese Art

SOMMARKIMONO FÖR EN KVINNA

Den här sommarkimonon är skickligt vävd för att ge effekten av en diagonal rand. Motivet med flygande svalor är gjort med tillägg av guld- och silverinslag. Detta utsökta mönster förändras fullständigt av de vertikala vita banden, som ger en nästan elektrisk effekt. De är skapade med blekmedel eller kemikalier som avlägsnar färg från tyget. Det är ett informellt men relativt dyrt plagg.

Troligtvis Kyoto, 1910–1925

Mönstrad sidencrêpe (mon-chirimen) med kompletterande inslagstrådar, delvis avfärgning The Khalili Collection of Japanese Art

SOMMARKIMONO FÖR EN KVINNA

Här har tyget schablonmönstrats efter att det vävts. Det var en snabb och relativt billig teknik, där samma uppsättning schabloner användes för att tillverka många klädesplagg. I denna kimono har den upprepande tekniken använts kreativt för att ge en sällsam känsla av rörelse. På kimonon ses svalor som sveper över en slingrande ström. Tyget är *ro*, en typ av gasvävt tyg (slingerbindning). Det var ett ljust och luftigt tyg som var perfekt för varma sommark dagar.

Troligtvis Kyoto, 1910–1925

Sidentyg, slingerbindning (*ro*), schablonmönstring (*kata-yūzen*)

The Khalili Collection of Japanese Art

KIMONO FÖR EN KVINNA

Möjligtvis Isesaki, 1920–1930 Maskinspunnet tuskaftat råsidan (*meisen*), schablonmönstring av varp- och inslagstrådar (*heyō-gasuri*), kompletterande silvertrådar

V&A, FE.47-2014

AFFISCH FÖR ISESAKI MEISEN

I den här annonsen för *meisen*-kimonor från Isesaki syns skådespelerskan Mizutani Yaeko. Textiltillverkare och varuhus använde ofta kändisar för att lansera den senaste kimonodesignen, precis som under Edoperioden. Här bär Mizutani ett plagg prytt av ett vattendrag som liknar motivet på den kimono som visas. Detta historiska mönster, förstorat och abstrakt, var mycket populärt.

Japan, 1935 Färglitografi på papper
V&A, FE.195-2018

SKOR (GETA)

Japan, 1930–1940
Lackerat trä, silkesammet vävd
med selektivt förfärgade trådar (kasuri)
Donerad av Koichi Ogawa V&A, FE.1-2015

KIMONO FÖR EN KVINNA

Denna kimono är sydd av sidentyget *meisen*. Det var det populäraste materialvalet för informella kimonor eftersom det var både hållbart och relativt billigt. *Meisen*-tygerna mönstrades med kemiska färger som applicerades på trådarna med schabloner före vävning. Det tillverkades i städerna runt Tokyo, framförallt i Isesaki. De dynamiska mönstren var ett sätt för modemedvetna, urbana kvinnor att uttrycka sig.

Möjligtvis Isesaki, 1920–1940
Maskinspunnet tuskaftat råsidentyg (meisen) Schablonmönstring av varptrådar (hogushi-gasuri) Stylad med vintage-obi och accessoarer
The Khalili Collection of Japanese Art

En mångfald av kimonor

Världskulturmuseerna har omkring 10 000 föremål från Japan i sina samlingar. Av dessa är runt 150 kimonor. Här finns också tygbitar som en gång har varit del av en kimono. Förutom kimonor finns plagg som har använts av ainufolket i norra Japan. Dessutom finns en stor mängd fotografier och bildkonst från området som visar människor i olika klädesplagg. Många av konstverken kan liknas vid modebilder. Klädesplaggen och tygbitarna är från olika tidsperioder. De äldsta är från 1700-talet, de yngsta från 1980-talet. De kommer från olika samhällsklasser och kulturella sammanhang. Plaggen har burits av alltifrån samurajer till bönder och hantverkare samt skådespelare, präster och teceremonimästare. Kimonor varierar i uttryck, hantverkskunskap och kreativitet. Modekulturen i Japan följer sin tid och har alltid varit en manifestation av människors livsvillkor och drömmar. I dessa fyra kimonor syns det på olika sätt.

KIMONO FÖR EN KVINNA

Denna kimono är skapad av Shimura Fukumi (f. 1924), en prisad textilkonstnär. Hon inspireras av naturens rytm och skiftningar och har en sofistikerad känsla för färger och nyanser. Hon använder bara naturliga färgämnen. Shimura utnämndes 1990 till "Levande nationalskatt", vilket är den största utmärkelsen en japansk konsthantverkare kan få. Tillsammans med sina barnbarn grundade hon Ars Shimura, ett centrum för utbildning i naturlig färgning och vävning i Kyoto.

Japan, omkring 1980

Tuskaftat råsidetyg (tsumugi) vävd främst med reservagemönstrade trådar (kasuri), färgade blå med japansk indigo (färgpilört, *Polygonum tinctorium*) och gula med gräset *Miscanthus tinctoria*

Inköp från Shimura, Östasiatiska museet OM- 1984-0044

Monter från Statens museer för världskultur

KIMONO FÖR EN KVINNA

Denna kimono var enligt uppgift avsedd för en balladsångare. Det lyckobringande motivet med överlappande cirklar symboliserar de sju skatterna inom buddhismen. Mönstret är skapat genom färgningstekniken *shibori*. Delar av tyget knöts eller syddes ihop innan det sänktes ner i indigofärg, så att färgen inte fick fäste på dessa delar. Detta gjordes i flera steg och med upprepat doppande. På så sätt uppstod olika nyanser. Shiboritekniker har använts i Japan i över 1200 år.

Kyoto eller Arimatsu, omkring 1870–1880 Tuskaftat bomullstyg, reservagemönstring (knuten och sydd shibori, nuishime shibori)
Vanadissamlingen, Etnografiska museet 1887.08.3570

Monter från Statens museer för världskultur

KIMONO FÖR EN POJKE

Denna kimono med krigsmotiv som zeppelinare, krigsfartyg och stridsvagnar användes troligen av en ung japansk pojke på 1930-talet eller början av 1940-talet. Plagget var möjligen avsett för ceremonier under den så kallade sju-fem-tre- festivalen. Festivalen är för barn i åldrarna tre, fem och sju år och firas inom shintoismen. Det var bara söner i förmögna familjer som kunde bära sådana kimonor. Motiven återspeglade inte bara lojalitet med landets intressen utan även föräldrarnas hopp om att deras son i framtiden tappert skulle tjäna sittland.

Japan, sent 1930-tal–1945
Tuskaftat ylletyg med tryckt mönster
Östasiatiska museet
OM-2009-0011

Monter från Statens museer för världskultur

KIMONO FÖR EN KVINNA (HOMONGI)

Detta är en *hōmongi*, en typ av kimono som används vid speciella tillfällen. När den gavs till Östasiatiska museet medföljde vad som verkar vara ett bröllopsfoto, att döma av kvinnans frisyr. Tyvärr vet vi inte vem kvinnan var. Hon bytte troligen om till *hōmongi* vid ett av bröllopsdagens många klädbyten. Körsbärsblommorna är avbildade dels verklighetstroget, dels fantasifullt, i rosa och blå toner. Körsbärsblommor är en symbol för Japan, men också för livets skönhet och förgänglighet.

Japan, 1965–1975, Damastvävt sidensatintyg (rinzu) med frihandsmålad och schablonmönstrad pastareservagemöstrad dekor (yūzen), metallicfärg
Gåva av Gunilla Hamilton, Östasiatiska museet OM-1978-0017

COCKTAIL-SET

Historiska motiv och tekniker har använts i modernt syfte i skapandet av detta moderna cocktail-set i lack. Produkter som dessa tillverkades för både export och för inhemsk användning.

Japan, 1930-50

Lackerat trä

EVELYN MILLARD SOM CHO CHO SAN I MADAME BUTTERFLY

Alfred Ellis (1854–1930)

Madame Butterfly: A Tragedy of Japan är skriven av David Belasco. Pjäsen handlar om en ung japansk kvinna som blir förförd och övergiven av en amerikansk sjöofficer. När han återvänder till Japan överlämnar hon deras son till honom och begår självmord. Efter en första uppsättning i New York år 1900 gick pjäsen vidare till London. Där sågs den av Giacomo Puccini som använde handlingen till sin berömda opera.

London, 1900

Sepia-fotografi på papper

Guy Little, testamenterad gåva V&A, S.143:488-2007

DAME MARIE

TEMPEST SOM O

MIMOSA SAN I THE GEISHA

Marie Tempest spelade O Mimosa San i originaluppsättningen av operetten *The Geisha*. Hon var klädd i en kimono som var djärvt lågt skuren. Scenkläderna i uppsättningen gjorde starkt intryck. En recensent förutspådde att "framtidens moderiktiga eftermiddagsklänning kommer säkerligen att vara en Japansk kimono med en vacker obi".

London, 1896

Sepia-fotografi på papper

Guy Little, testamenterad gåva V&A, S.146:36-2007

Program för The Mikado, London, 1885 Tryckt papper, V&A, Department of Theatre and Performance Archive THM/DIS/2019/4

MIKADON VÄGGTEXT I MONTER B7

Genom teatern fördes en alltmer stereotyp syn på Japan ut till en bred publik. År 1885 öppnade Gilbert och Sullivans komiska opera *Mikadon* (*The Mikado*) i London till mångas jubel. Föreställningen utspelade sig i japansk miljö, men var i själva verket en satir över brittisk politik och institutioner. Varuhuset Liberty & Co. levererade kimonor till de kvinnliga rollerna och tyger till männens kostymer. Programbladet innehöll en annons för butikens "Art Fabrics", vilket förstärkte kopplingen mellan japaninspirerat mode på och utanför scenen.

AFFISCH FÖR THE GEISHA

Dudley Hardy (1867–1922)

Operetten *The Geisha* framfördes för första gången 1896. Berättelsen handlar om den engelska flickan Molly Seamore, vars fästman besöker Japan och blir förälskad i geishan O Mimosa San. Molly skyndar till Japan där hon klär sig som en geisha för att försöka vinna honom tillbaka. Musiken var en underhållande verklighetsflykt men förstärkte uppfattningar om västerländsk överlägsenhet över det barnsliga och feminina japanska.

London, 1896

Färglitografi på papper

V&A, S.965-1995

The Geisha uppfördes första gången av den kända varietéartisten Marie Lloyd 1896. Låten har haft stor betydelse för västvärldens bild av geishan som en kvinna med fascinerande tvetydig moral.

London, 1896 Färglitografi på papper

Donerad av Ned Sherrins dödsbo till minne av Caryl Brahms och Ned Sherrin

V&A, S.97:1 to 5-2012

NOTER TILL THE GEISHA

AUSPICIOUS DESIGNS FOR WOMEN

Detta anmärkningsvärda album med kimonomönster är tillverkat med färgat och broderat silke. De tvådimensionella miniatyrversionerna av verkliga klädesplagg togs fram för att visa textilhantverkarnas skicklighet och för att ge förslag på olika stilar. Det eleganta gräsmönstret liknar det på bebiskimonon här bakom.

Troligtvis Kyoto, omkring 1900 Mönster i sidencrêpe (chirimen), pastaerservagefärgning på frihand (yūzen), broderi i silke och guldinslagna silkestrådar

V&A, E.717, 718 -1901

KYOTO-MÖNSTER

Under Meiji-perioden producerades påkostade färgtryckta böcker med kimonomönster. Det här exemplaret innehåller mönster som sveper längs framsidan av plagget och runt till fällan vid rygglutet. I mönsterböckerna från Edo-perioden illustrerades kimonons baksida, för där låg mönstrets fokus. Här visas istället kimonor från sidan, för att visa förändringen i mönstrens position.

Kyoto, 1906

Bok: tryckt från träblock (träsnitt)

Köpt med stöd av Edwina Sassoon V&A, FE.207-2018

EXOTISKA MÖTEN

De ”rödhåriga människorna” (*kōmōjin*), som nederländare var kända som, väckte stor nyfikenhet i Japan. Även om få personer någonsin såg en nederländare med egna ögon, blev dessa främlingar och deras spännande varor en del av den japanska populärkulturen. Tygerna som nederländare förde med sig från Indien var mycket uppskattade och mycket kostsamma. Många av dem klipptes i bitar och användes till tobaks- och pipfodral. Den japanska fascinationen för nederländare syntes också i moderna tillbehör såsom *inrō* och *netsuke*.

TOBAKSPÅSE OCH PIPFODRAL

Japan, 1750–1850 Tyg: troligtvis Gujarat, 1750–1850

Bomull, betmedels- och reservagefärgning

V&A FE.35-2019

TOBAKSPÅSE

Japan, 1800–1900

Tyg: Koromandelkusten, 1800–1900

Bomull, betmedels- och reservagefärgning

V&A FE.36-2019

NETSUKE

Nederländare som håller i en ungtupp Japan, 1780–1830

Hjorthorn

V&A, A.62-1920

INRŌ

Nederländare med en pistol Japan, 1600–1700
Sköldpaddsskal, elfenben och knäckt äggskal
Pfungst-gåva W.356-1922

PORSLINSFIGUR, MAN

Mycket av det porslin som producerades i Japan tillverkades särskilt för export. Till skillnad från lackföremål och sidenplagg kunde porslin tillverkas i enorma mängder. På 1660-talet beställde nederländare tiotusentals pjäser per år. Bland dessa fanns figurer klädda i kimono. De gav rika europeiska konsumenter en förnimmelse av japanska klädstilar.

Arita, 1690–1720

Porslin målat i emaljfärgsglasyr och förgylld guld
V&A, 325-1877

PORSLINSFIGURER, TVÅ KVINNOR

Arita, 1670–1690

Porslin målat i emaljfärgsglasyr och guld Köpt med stöd av Art Fund, samt
testamentsgåvor från Murray Bequest och Horn Bequest
V&A, FE.33, 34-1980
Art Fund

ELIZABETH SMITH

Frederick William Burton (1816–1900)

Elizabeth Smith, hustru till förläggaren George Murray Smith, valde en elegant kimono från sin garderob att bära för sitt porträtt. Konstnären fångade plaggets särdrag i detalj. Vi kan se att Elizabeth har lagt till små knappar till kimonon för att kunna knäppa den. Anmärkningsvärt nog har kimonon bevarats och kan ses till höger.

London, 1873

Akvarell på papper

Privat samling

PERSONER UR ELITEN NJUTER AV EN BLOMSTERTRÄDGÅRD

Yōshū Chikanobu (1838–1912)

På 1880-talet började vissa kvinnor ur den japanska eliten klä sig i europeiska och amerikanska stilar. På denna bild ser vi klänningar med smala midjor och stor volym baktill, som krävde korsett och turnyr. Kvinnorna verkar ha anammat västerländskt mode och kroppsideal på ett sätt som går helt på tvärs med japanska föreställningar om klädsel och kropp.

Tokyo, 1888

Färgträsnitt, grafiskt blad

Privat samling

FOTOGRAFIER AV MEIJIPERIODENS JAPAN

Genom det nya fenomenet fotografi ökade den västerländska fascinationen för Japan. Både japanska och utländska fotografer startade företag i fördragshamnen i Yokohama för att förse turisterna med souvenirer från sina besök. Motiven var dekorativa och oftast arrangerade. Turisterna ville ha bilder som uppfyllde en fantasi om Japan som en förindustriell idyll. Verkligheten var snarare ett land i snabb förändring. Ändå ger dessa fotografier en värdefull glimt av Meijiperiodens kimonor, särskilt av de vardagliga plagg som inte finns bevarade i hög utsträckning.

BETRAKTANDE AV FOTOGRAFIER I RUMMET

Yokohama, omkring 1890

Handkolorerat albumintryck Sebastian Dobson

KVINNA SOM SPEGLAR SIG I EN HANDSPEGEL

Felice Beato (1832–1909)

Yokohama, omkring 1867

Handkolorerat albumintryck Sebastian Dobson

KURTISAN PÅ PARAD

Utagawa Kunisada (1786–1864)

Denna kurtisan bär flera lager av extravaganta kläder, bland dem en blå kimono. Den är tillverkad av tyg från Koromandelkusten i sydöstra Indien. Dessa tyger var lika populära i Storbritannien, där de kallades chintz.

Edo (Tokyo), 1830–1840 Färgträsnitt, grafiskt blad V&A, E.5587-1886

KURTISAN SKRIVER ETT BREV

Utagawa Kunisada (1786–1864)

Här ser vi en kurtisan, sinnebilden av mode och smak, insvept i sitt sängtäcke. Tyget är troligtvis *wa-sarasa*, skapat i Japan som en imitation av indiska tyger. Kvinnan är upprörd och skriver till sin älskare för att be honom att komma till henne.

Edo (Tokyo), Japan, omkring 1815 Ur serien Newly Published Collection of Contemporary Beauties

Färgträsnitt, grafiskt blad V&A, E.8598-1886

HOMME EN ROBE DE CHAMBRE

Jean Le Peutre (1618-1682)

Detta franska modetryck visar en man med en lång, lös kappa, inspirerad av japanska plagg som tagits till Europa av nederländarna. Kläder som dessa visade bärarens rikedom, status, stil och förfining. De användes i hemmet, och bars ofta när gäster skulle komma på besök.

Frankrike, omkring 1680

Etsning och gravyr på papper

Gåva från the House of Worth

V&A, E.21429- 1957